

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

25.1.2019

MMM:n Lausuntopyyntö Tornionjoen kalastussääntöä koskevista neuvotteluista Ruotsin kanssa vuodelle 2019 (2017/04.04.03.01/2018)

SUOMALAIS-RUOTSALAISEN RAJAJOKIKOMISSION LAUSUNTO TORNIONJOEN KALASTUSSÄÄNNÖSTÄ 2019

Suomen maa- ja metsätalousministeriö esittää lausuntopyynnössään (2017/04.04.03.01/2018) kalastussääntöä koskeviin Suomen ja Ruotsin välisiin neuvotteluihin, että kalastussäännöt pysytettäisiin samoina kuin ne olivat 2018.

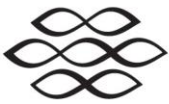
Rajajokikkomissio kiittää lausuntopyynnöstä ja tukee ehdotusta vuoden 2018 sääntöjen soveltamisesta myös vuonna 2019, mutta haluaa tuoda esille tiettyjä näkökohtia jotka tulee ottaa esiin neuvotteluissa Ruotsin kanssa muutoksina kalastussääntöön.

Kalastussäännön lähtökohtana on luoda kohtuullinen ja oikeudenmukainen tasapaino kalakannan ja hyödyntämisen näkökulmasta. Kalastuksen säätelyllä tulee pyrkiä pitkäjänteiseen, kalakantojen suojele ja kalavarojen kestävä käyttö sekä koko rajaseudun etu huomioivaan kalastukseen rajajokisopimuksen tarkoituksen mukaisesti.

Merikalastuksen aloitusajankohta

Lohiasetuksen myötä vuonna 2017 Suomen merialueen lohenkalaksen aloitusta aikaistettiin siten, että kalastus aloitetaan asteittain merialueilla alkaen 1. toukokuuta. Tornionjokeen vuonna 2017 ja 2018 vaeltaneiden lohien määrä on selkeästi vähentynyt, mikä käy ilmi LUKEn nousulohiseurannasta <https://www.luke.fi/tietoa-luonnonvaroista/kalat-ja-kalatalous/kalavarat/lohi/tornion-ja-simojoen-nousulohiseuranta/>

Komission näkymys on, että Suomen rannikon aikaisemmat lohien kalastuksen aloitusajankohta vuosina 2017 ja 2018 ovat mahdollisesti voineet vaikuttaa rajajokeen vaeltaneiden lohien määrään negatiivisesti, minkä vuoksi merikalastuksen säätelyn tulee perustua varovaisuusperiaatteeseen, jotta Tornionjoen lohikanta voi palautua sellaiselle kestäväälle tasolle, mikä olisi linjassa sen poikastuotantotavoitteen kanssa, joka on asetettu kansallisessa lohi- ja meritaimenstrategiassa. Kalastuspaine merialueella tulisi myös kohdistaa kantakohtaisesti sekakantakalastuksen sijaan.

Suomen ja Ruotsin välisen rajajokisopimuksen tarkoitus on mm. kiinnittää erityistä huomiota kalakantojen suojeluun ja kestävään käyttöön ja sopijapuolten rooliin kalakantojen suojelussa tarpeellisin toimin (rajajokisopimus 28§). YK:n merioikeussopimuksen 66 artiklan mukaan niillä valtioilla, joista anadromiset kalakannat ovat peräisin on ensisijainen intressi ja päävastuu näistä kannoista.

Kalastuskausi jokialueella

Rajajoen lohikannan suojelemiseksi tulee kalastuskauden pituuden, ts. kauden aloitus- ja päättymispäivien, tukea tavoitetta riittävän suuren lohimäärän nousemiseksi jokeen lisääntymään, jotta Tornionjoella asetettu kestävä poikastuotannon tavoite voidaan saavuttaa.

Meritaimen

Komissio katsoo, että meritaimen rauhoitusta tulee jatkaa. Meritaimen on kalastuksenvalvonnalle haastava valvontakohde ja sen suojelemiseksi tarvittaisiin enemmän valvontaa jokialueelle.

Komissio ehdottaa kuten aiemminkin Suomea yhteistyössä Ruotsin kanssa laatimaan meritaimen elvytys- ja hoitosuunnitelman Tornionjoen vesistöalueelle vuonna 2014 hyväksytyyn Suomen kansallisen lohi- ja meritaimenstrategian mukaisesti ja yhteensovittaen ko. ohjelma Ruotsin lohi- ja taimenstrategian kanssa

Harjus

Harjuksen rauhoitus Tornion-Muonionjoessa sen kutuaikana olisi perusteltu harjuskannan heikosta tilanteesta johtuen. Tämä otettiin esille myös maa- ja metsätalousministeriön, komission ja alueen kalastajien tapaamisessa Kolarin Äkäslompolossa maaliskuussa 2018. Harjuksen kutuaikaisen rauhoituksen tarpeesta jokialueella on kalastajien keskuudessa varsin suuri yksimielisyys.

Kalastuksen valvonta

Komission kanta on sama kuin aiemmin, että kalastuksenvalvontaa rajajoella sekä merialueella tulee lisätä. Viime kesänä kalastuksenvalvonta Ruotsin merialueella ilmeisesti loppui kokonaan heti lohikiintiön tultua (yli-)kalastetuksi. Valtioilla on vastuu suojella lohta ennen kalastuksen aloitusta, sen aikana ja myös kalastuskauden päätyttyä.

Ruotsin kalastetun lohikiintiön seurannan kehittäminen

Vuonna 2018 osa-alueella 31 Ruotsin luonnonvaraisen lohen kansallinen kiintiö ylittyi noin 3 700 lohella ennen kalastuksen sulkemista, mikä vastaa noin 20 prosentin ylitystä osa-alueen 31 luonnonvaraisen lohen kiintiöön nähden.
<https://www.havochvatten.se/hav/fiske--fritid/yrkesfiske/kvotuppfoljning/uppfoljning-laxkvot.html>

Vastaavien kiintiöylitysten estämiseksi tulee kiintiöseurantakäytäntöjen parantaminen ottaa esiin neuvotteluissa Ruotsin kanssa.

Saalisilmoitus, saaliin merkintä ja saalistilastointi

Komissio katsoo, että lohisaaliin tilastointia tulee kehittää. Saaliin merkintä esim. kidusmerkillä jokialueen kalastuksessa kaupallisen kalastuksen tapaan voidaan ottaa käyttöön. Kestävä kalastus ja kestävät kalakannat edellyttävät tietoa kalastuksesta ja saalismääristä.

Kausikohtainen kalastuskiintiö

Kuten lausunnossaan vuosi sitten korostaa komissio sitä, että Suomen ja Ruotsin on syytä neuvotella mahdollisuudesta kausikohtaisten lohikiintiöiden asettamisesta kaikille Tornionjoen kalastussäännön soveltamisalueen kalastajaryhmille ja velvoite saalisraportointiin.

Lupakohtainen kausikiintiö Tornionjoen jokialueelle on esitetty toimenpiteenä Suomen lohi- ja meritaimenstrategiassa vuodelta 2015 .

Esitys punttikalastuksen kiellosta Kukkolankoskella

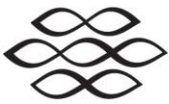
Kukkolankosken osakaskunta on kokouksessaan 21.11.2018 tehnyt esityksen punttikalastuksen rajoituksesta Kukkolankosken osakaskunnan alueella ja toimittanut esityksen Lapin ELY-keskukselle. Ehdotetun rajoituksen tarkoituksena on ko. kalastusmuodon perinteiselle lippokalastukselle aiheuttaman häiriön poistaminen. Osakaskunta esittää rajoituksen kirjaamisesta kalastussääntöön ja yhteisluvan ohjeistukseen.

Komissio kehottaa huomioimaan osakaskunnan esityksen ja tekemään tarvittavat toimenpiteet rajoituksen voimaan saattamiseksi kalastuskaudelle 2019. Tornionjoen koskikalastuskulttuuri on valittu sekä Suomen että Ruotsin kansallisen elävän kulttuuriperinnön listalle.

Kalastuksen adaptiivisen sääntelyn kehittäminen

Rajajokikomissio toteaa lisäksi, että nykyinen kalastuksen säätelyjärjestelmä on jäykkä ja varovaisuusperiaatetta sääntelyssä on vaikeaa soveltaa. Lohen tavallista pienempään nousumäärään Tornionjoessa ei nykyjärjestelmällä voida reagoida kalastuspainetta jokialueella ja merialueella vähentämällä. Lohen kannanhoidossa ei voi perustella nykyistä riskien ottoa ja varovaisuusperiaatteen noudattamatta jättämistä.

Mikäli lohen nousu on jäämässä heikoksi, tulisi pyyntiä kyetä rajoittamaan, eli lohen kalastus mukautuisi kalakannan vaihteluihin. Kalastuskauden aikana tulisi olla käytössä menetelmä, jolla tarvittaessa voidaan sekä meri- että jokialueella kalastusta koskevin toimenpitein reagoida vaelluslohien määrään, jotta voidaan varmistaa, että riittävä määrä lohia nousee jokeen.

Kalastuksen kiello 15. syyskuuta alkaen

Rajajoen kalastuksen täyskiello 15. syyskuun jälkeen on käytäntö, jota ei muilla jokialueilla tunneta. Täyskalastuskiello estää mm. hauen, ahvenen ja harjuksen kalastamisen syyskaudella.

Komissio katsoo, että kalastuksen täyskiello tulee poistaa. On kuitenkin syytä arvioida onko kiellon poistamisella vaikutusta erityisesti harjuskantaan. Mikäli kiello poistetaan tulee kalastusvalvonnan resursseja jokialueella lisätä. Kalastus ei saa vaarantaa kalakantoja.

Rajajoen apajapaikat

Aiemmin mainitussa Äkäslompolon tapaamisessa maaliskuussa 2018 kysyttiin Kalastussäännön apajapaikoista. Lista apajapaikoista tulee käydä läpi kalastusoikeuden omistajien kanssa. Apajapaikkoja ei ole kartoitettu.

Kemijokisuun terminaalikalastus 2000-luvulla

Komissio on pyytänyt huhtikuussa 2018 lausueessaan luonnoksista kaupallisen kalastuksen kiintiöjärjestelmää koskevan lain ja valtioneuvoston asetuksen muuttamiseksi maa- ja metsätalousministeriöltä tietoja siitä lohenkalastuksesta, joka asetusehdotuksen sanamuotojen mukaan mahdollisesti ei kuulu / ei ole kuulunut Suomen kansallisen lohikiintiöön Kemijoen jokialueella ja/tai terminaalialueella vuosittain 2000- ja 2010-luvulla ja minä aikana pyynti on kalastuskaudella tapahtunut.

Komissio uudistaa tietopyynnön Kemijoen terminaalikalastusta koskevista tiedoista.

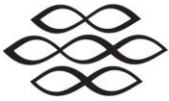
Tornionjoen tiedot ministeriön rajajoki-sivulle

Maaliskuussa 2018 Komission sihteeri on sähköpostitse ilmoittanut ministeriön kalastusviranomaisille, että MMM:n rajajokien kalastusta koskevalla www-sivulla ei ole mainintaa Tornionjoesta <https://mmm.fi/kalat/kalastus-ahvenanmaalle-ja-lapin-rajajoilla>

Komissio esittää, että ministeriö lisäisi Tornionjoen kalastusta koskevaa tietoa sivulle esim. hyödyntäen Komission omaa kalastus-sivua, jossa on koottuna päivitettyt tiedot kalastussäännöistä ja luvista sekä linkit ELYn ja MMM:n aiheen mukaisiin asiakirjoihin <http://www.fsgk.se/Kalastus.html>

Tornionjoen vesistöalueen yhteiselle kalastusstrategialle tarvetta

Viitaten jo aiemmin lausuttuun muistuttaa komissio uudestaan, että Suomi että Ruotsi ovat laatineet omat lohi- ja meritaimenstrategiansa ilman mainittavaa yhteensovittamista Tornionjoen vesistön osalta. Suomen Kansallinen lohi- ja meritaimenstrategia 2020 Itämeren alueelle on vahvistettu valtioneuvoston periaatepäätöksellä 16.10.2014. Ruotsin ehdotus strategiaksi, Förvaltning av lax och öring, on luovutettu Ruotsin hallitukselle marraskuussa 2015. Ruotsin strategiassa on nostettu esille mm. Tornionjoen vesistöalueen kalastusstrategian laatiminen pitkäjänteisen kalastuksen sääntelyn mahdollistamiseksi.

Rajajokikomissio kehottaa suomalaisia kalastusviranomaisia jatkossa tiiviimpään yhteistyöhön Ruotsin kalastusviranomaisen ja rajajokikomission kanssa Tornionjoen vesistöalueen kalastuksen yhteisen näkemyksen rakentamiseksi avoimena ja läpinäkyvänä prosessina, yhteistyössä alueen kalastajien, kalastusoikeuden haltijoiden, yrittäjien ja muiden toimijoiden kanssa. Rajajokikomissiolla on valmius yhteistyössä kalastusviranomaisten kanssa kehittää rajajoen kalastusta koskevan informaation saatavuutta ja välittämistä sekä edistää yhteistyötä.

Johan Antti
puheenjohtaja

Timo Jokelainen
varapuheenjohtaja

Virve Sallialmi
sihteeri

TIEDOKSI

Havs- och vattenmyndigheten
Norrbottenin lääninhallitus
Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Tornion kaupunki
Ylitornion kunta
Pellon kunta
Kolarin kunta
Muonion kunta
Enontekiön kunta
Haaparannan kunta
Övertorneån kunta
Pajalan kunta
Kirunan kunta